

Megjelenik hetenkint háromszor a. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	10 frt.	o. 4.
Félévre	5 "	50 kr.
Évnyegyedre	3 "	" "
Egy óra	1 "	" "

Szerkesztői szállás:

belső tordautca 122 szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. a minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.)
Hansenstein és Voglernél (Neuer Markt 11 szám.)

Posten: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyitott cikkek

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez csimrendők.
Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál keszletlik.

Előfizetési felhívás

a

„K. KÖZLÖNY“

1870-ki XV-dik évfolyamára.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Egész évre	10 frt.	o. ért.
Félévre	5 "	50 kr.
Évnyegyedre	3 "	" "
Egy óra	1 "	" "

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutcai könyvkereskedésébe) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

A buni szerencsétlen vizkárosultak részére adakoztak:

Rignát József 2 frt. Szász Ádám 1 frt. Egy honvéd 1 frt. Engel József gyógyszerész 3 frt o. é. Fröhlich Vilmos 5 frt o. é.

Horn és Jókai.

I.

(Brrr.) Néhány év előtt, midőn egy óriási üstökös rémitgette az együgyűeket, összeállott Hamburgban két élclmes egyéniség s röpiratokat írtak; az első arról, hogy az üstökös okvetlenül bele fog ütközni a földre s így világ vége lesz, — a későbbiben azonban kimutatták, hogy ez az állítás képtelenség, nincs tehát mitől tartani és mindkét röpirat sok ezer példányban kelt el, az üzlet sikertült — jól jövedelmezett.

A napokban azt hallottam, hogy egy valaki összegyűjtötte mindazon cikkeket, melyekben balközépi lapok és lapocskák végig emelték Horn Edét, körülhordozván őt a párt-dicséret diadal-szekerén; mire azonban az élclmes vállalkozó ez érdekes gyűjteményét kiadhatta volna, ime már meg is jelent a pesti „N. Fr. Lloyd“ 122 dik számában a párisi Horn „Egy szó a maga idejében“ („Ein Wort zur Zeit“) című függetlenségi (?) nyilatkozata, melyben nagyon is furcsa módon viszonozza a balközépinek öt égből emelő dicséreteit. Alig hiszem, hogy ezekért az épen nem magasztalja, s a balközépre nézve bizonynyal nem a maga idejében megjelent őszinte szavakért Jókai, az eddigi protector „fekete gyémántok“ kal ajándékozta meg hálás barátját, a követjelöltségre oly sokszor felkarolt és meghordozott Horn Edét; sőt okom van bionni, hogy ha a „Hon“ 123 dik számában még per „barátom“ is titulálja, de azért a malicieux eljárást elbeszéli az „Üstökös“ politikai csizmadiájának is, s úgy titokban Delejországba kívánja kedves barátját, ki a balközép hóruja alatt egymaga sem juthatna be a törvényhozók közé, most egy „általános tett és reformpárt“ alakításával fenyegetőzik — a kegyetlen! és a mi a leg-több, ezt az új pártot „egy balközéppel“ kívánja „a parlamentben képviseltetni.“ Bizony nagy hállatlanság ez! Jókai saját helyét is oda ígérte volt kedves, németül szóló barátjának, és ez most, párisi szorénysággal, az egész balközép pártnak helyét készült elfoglalni. Ezért kíváncsi vagyok arra, melyik üzlet lesz jövedelmezőbb: a Horn dicséret kiadása? — vagy az új balközép alakítása?!

Horn Ede ez eljárását következőleg indokolja: Elismeri, hogy a hazába visszatértek „némi-ileg indokolt volt“ azon ellene intézett szemrehányás, hogy „a személyeket és viszonyokat kellően nem ismeri.“ Elmondja, hogy az alkotmányos külföld a kormánypart név alatt a politikai egynépszerűség oly csoportulátat érti, mely bátorozott rendszer szerint igyekszik az adott viszonyokat megszilárdítani; (Horn úr az itthon töltött év alatt mind e requiréket feltalálhatta volna a Deák pártban) ellenzék pedig azon csoportulát, mely az uralkodó rendszert jobbal kívánja helyettesíteni. Horn fájdalmasan vallja be, hogy a dolgokat közelről vizsgálva nem így találta.

A jobboldal művét illető bírálatot bátran elhallgathatjuk, elmondotta ezt Horn százfélé változatban, míg lapját a balközép szárnyai alatt szerkeszté, s vezércikkeket nemcsak a „N. Fr. Lloyd“ hozta, de a „Hon“ is hűségesen lefordítá; beszélt e felett erről a sziputezai körben is quantum satis; ellenvetéséi akkor sem voltak újak, elcikkelték és elszónokolták ő előtte nálánál erősebbek és egyröl egyre megzafoltattak azok oly egynépszerűség által, kik eltagolatlannul bíráltak, s a hazai viszonyokat nemcsak egy év óta kezdik ismerni, hanem azok közt éltek át két évtizedet, s így az adott viszo-

nyokat alaposan ismerték, azokra építettek, jól megfontolt terv és rendszer szerint.

Érdekesebb az, mit Horn, kit a balközép keblén melegengett, ki e körökben forgolódott — ir az ő egy éves tapasztalatairól. Ő hazánkban „oly erkölcsi megromlottságot, értelmi elszibbadást észlelt, melyet Magyarország 40 év óta nem látott“ sat.

Horn azt tapasztalta az ellenzékéről, hogy derékasan igyekszik a kormány életét elkészeríteni, de nem ért ahoz, hogy a mulasztásokat jóvá tegye. Reá mondá a kormány előterjesztéseire, hogy elfogadhatlanok; de hát hol vannak „azok az elfogadható törvényjavaslatok,“ melyeket amazokkal az ellenzék állított szembe? — kérdi Horn, s hozzáadja: igyekezett e az ellenzék a nem-magyar nemzetiségeket „az új intézményekkel kibékíteni?“ (E részben Horn feledékeny, az új intézményekről százszor is elmondák az ellenzék organumai — lásd „Nr. Fr. Lloyd“ sat., hogy feladják és elárulják az ország és nemzet jogait.)

Horn úgy találja, hogy az ellenzék nem felelt meg feladatának. Elismeri, hogy vannak kivételesen oly férfiak is a balközép soraiban, kik e feladat horderejét felfogják; de a párt zöme az „üstökös tagadás“ ra szorítkozik, holott Magyarországon, hol mindent újra kell alkotni, egy párt sem érheti be azzal, hogy másokat akadályoz. Osi táblabíróssággal, czopfossággal vádolja a balközép pártot, melynek „szellemi korlátoltsága“ sötétséget terjeszt a „jobbak“ körül is. A balközép — ugymond tovább H. — nem tett eleget a várakozásnak, nem tudta felhasználni a kormány hibáit; ezért az iránta 1869-ben (mióta t. i. Horn írta a fölpubba is a vezércikkeket —) tanusított bizalom és lelkesedés észrevehetőleg kihűlt, „mert a balközép művei nem valának alkalmasak e szent tűz élesztésére.“

Horn úr, a „kihűlt“ tüzhelyen ülve emleéli nekünk azt a titkot is, hogy a balközép „nem akarja (talán nem tudja?) a kormányt megbuktatni, nem akarja (?) helyét elfoglalni;“ már pedig ennek kellene az ellenzék főczéljának lenni, melyre minden „loyalis és törvényes“ eszközzel törekedjék, hisz egy parlamenti oppositio (ha t. i. kormányképes — ezt felelte el H. úr.) létföltetele: „más rendszert juttatni érvényre.“

Igaz, így szól H. — hogy az 1867 ki kiegyezés ellen küzdenek a negatio zsákutcájába tévedve. De hát ha ma jutna kormányra a balközép, azonnal eltörölne ezet? Tennie kellene, hogy ümágához következtetés maradhasson; de érzi, hogy azt még sem tené. Ez az ellemundás megbénítja s a párt fennállását csaknem „lehetlenné“ teszi. (Ezért kell újabb balközép!)

Hibául rója fel H. a balközépnek azt is, hogy nem vesz részt a delegációkban; ennek kárát vallja „a mi szegény hazánk.“ Különben is ő csak két politikát tart Magyarországon lehetségesnek: a napról-napra élés politikáját — ez a kormányé, — és az ország közel és távol jövőjét szemügyre vevő politikát, ennek kellene az ellenzék politikájának lenni, de ezt csak a „radicalis reform“ (talán: tabula rasa!) és a nemzetiségi kérdésben a „leg-határtalanabb liberalismus“ útján lehet elérni, hová a balközép fölemelkedni képtelen.

Ezekkel indokolja Horn azt, hogy neki új balközép pártot kell alkotni, hogy „véget vessen e szomorú viszonyoknak,“ s a „súlyos mulasztásokat jóvá tehesse.“ Ez úton azon szép eszmét csillogtatja, hogy az ő meggyőződése szerint, „Magyarország nem játszhatk alárendelt szerepet, vagy óriási mérvben kell magát kinőnie, vagy megsemmisül.“

Már ez a nagyszerű jóslat is sejteti velünk, mily gyakorlati államférfival van dolgunk Horn úr személyében. Az ő „leghatározottabb liberalismusa“ az „après nous le déluge“ en akarja kezdeni. Ajtót, kaput kíván tárni a nemzetiségi, mint tudjuk, túlzó követeléseknek, hogy így zászlója körül seregélhesenek néhányan „a pártfegyelem meglazulása“ folytán, s ezek képezék az új „tett és reformpártot,“ az új „balközép“-et.

Hogy Horn úr merész ember, látjuk; de azt nem tudjuk, mi biztosítja őt a „vég-sikerről“ s annak közeli bekövetkezéséről. Mert ha sokban igazat is beszél a balközépről, de nem egy dologban ferdit, a mint ez Jókai feleletéből is kitünik.

Ezért keltelkedünk a „mentő tény“ sikerre jutásában, bár Horn pártaktika és pártkötet által nem korlátozva sokra vihetti a nemzetiségi túlzók közt, kiknél a „feltartóztathatatlan haladás,“ a „szabadság legnagyobb mértéke,“ a „demokratikus alapelvek legkomolyabb valóstása“ féle jelszavak pompásan hangzanak; hanem ily szintű zászló alatt aligha sikeresen küzdhetni „Magyarország jogaiért;“ azért meggyőződésem szerint aligha szaporodnak a „N. Fr. Lloyd“ ba-

rátai (értsd: előfizetői), s így Horn úr csalódní fog abban is, hogy a nagy jelszavakat ő lesz képes megtestesíteni.

Jövő alkalommal Jókai feleletét fogom ismertetni.

Igénytelen egyéni nézet a Királyföld rendezéséről.

I.
A „Hon“ 122-dik száma közzé tette „az országgyűlési baloldali kör véleményé(t) a törvényhatóságok és községek rendezéséről“ s ebben, mindjárt a bevezető passzusokban, egyebek közt ez mondatik:

„az ellenzék mindenek előtt azt indítványozza, miszerint ezen törvényjavaslatok tárgyalása az őszszel megnyilando jövő ülés-szakra halasztassék, és pedig annyival inkább, mert a Királyföld rendezését figyelmen kívül hagyják.“

Ez idézetből kitünik, hogy a baloldali kör, (a Deák-körben megvitattott s a képviselőház által az osztályokhoz utasított) a törvényhatóságok és községek szervezését illető törvényjavaslatok tárgyalásának elhalasztására indokul kívánja felhasználni azon körülményt, hogy a Királyföld rendezését tárgyzó pót-törvényjavaslat még nem nyújtott be a képviselőházhöz.

Magam is azt óhajtottam volna, hogy a beadott törvényjavaslat szövegében találjam fel azon fejezetet és §§-ket, melyek a Királyföld rendezését megállapítsák; hanem azért nem merném azt állítani, hogy e hiány a benyújtott törvényjavaslatok tárgyalását legkevésbé is akadályozná; nem merem pedig ezt állítani azért, mert ép az ellenkezőt igyekszem jelen cikkeimben bizonyítani.

Nem szándékom a Királyföldet illető privilegiumok penészes halmazát szellőtetni, hisz ma a kiváltság valet quantum enim potest; csak azokra a feltünő különbségekre kívánok utalni, melyek Magyarország eme részének törvényhatóságait a többiekől megkülönböztetik, s melyeknek számbavételéről lehet szó, majd akkor, ha az erre vonatkozó pót-törvényjavaslat a ház asztalára kerül.

A Királyföld fel van osztva 9 székre és 2 vidékre. Ezek önállóak, sokban külön törvényhatóságot képeznek, de némileg egy összetett törvényhatóságot is alkotnak, mennyiben mindnyájának egy a comese (főispánja); van egyete mes gyűlések is, melyben valamennyi királyföldi törvényhatóság utasítással ellátott küldöttekkel képviselteti magát, kik némi közös ügyek felett tanácskoznak.

E terület másik sajátága az, hogy itt a város és szék vagy vidék közigazgatása kapcsolatos; többnyire kir. városok képezik a központi székhelyet; de pár törvényhatóságban mezővárosok is állanak az illető szék élén; a községeket tehát itt nagyobb függésben tartják a szász városok, mint nálunk a megyék.

Volt még a Királyföldnek egy feltünő sajátóság intézménye, az t. i. hogy egyetem (Universitas) képezte a másodbírósgot, ez egész területre, néhány peresetet kivéve; de ez intézményt az absolutismus eltörölte, az alkalmatlanosság korában a szászok maguk mondták le róla, míg az 1867-diki kiegyezés után a Schmerling kezéből nyert n-szebeni főtörvényszék lett megszűntetve, s a maros-vásárhelyi királyi tábla jogköre a Királyföldre nézve is kiterjesztetett.

Megemlítendő még az is, hogy a szászok szép összeget képviselő, ugynevezett „nemzeti vagyón“ nal bírnak, melynek hasznosítását, kezelését egyetemük felügyelte, ellenőrizte, intézte.

A magánjog körébe tartozó s a törvényhatóságok, városok és községek keblis ösgermán jellegű sajátágait nincs is miért szóba hozni, minthogy ezek egy oly noli me tangere, melyeket semmiféle törvényjavaslat sem érthet, s melyekhez a köztörvényhatóságok és községek szervezését illető törvényjavaslatoknak, igénytelen nézetem szerint, épen semmi köze.

Vegyük már most rendre az érintett különbségeket, a melyek a királyföldi és hazánk egyéb törvényhatóságai közt észlelhetők, léteznek, s vizsgáljuk meg, képezhetnek-e ezek olyan akadályt, mely miatt ne lehetne az ország törvényhatóságainak rendezéséről tanácskozni, míg a Királyföldet illető pót-törvényjavaslat a ház asztalán nem fekszik; magától értetvén, hogy a vita végére e függelék-operatumnak is be kellend nyújtatnia; ha pedig ennek elkészülte a viták végeig is késne, ez sem lenne nagy baj, vagy akadály: a pót-törvényjavaslat megállapítása nagyban már is elő levén készítve a főtörvényjavaslat codificalásával, minthogy ebben már le lesznek téve azon alapelvek, melyek sarkkövekként jelenlédik meg a parlamentarizmus kormány és a municipiumok, meg községek hatásköreinek, jogainak határait, a kérdés ezután csak is az levén: hogyan illesztessenek be e formába a Királyföld általunk is jelzett helyhatósági sajátágai.

Már ebből is kitünik, hogy a köztörvényhatóságok és községek rendezéséről beadott törvényjavaslatokat csak azért is tárgyalni lehet — a minthogy már tárgyalják is az osztályok — sőt kell; mert ezeknek kell képezni a formát, melybe hazánk királyföldi törvényhatóságai is beillesztendők, kiméletes figyelmet fordítván a „sajátágokra“, de nem tévesztvén szem elől a jogegyenlőség és az ország egysége által követelt egyöntetűséget sem.

Ne higyük, hogy ez ellen az „egyöntetűség“ ellen a szabadelvű szászok kifogást tennének. Ifjú szászok lapjában („Sieb. Bltt.“ 36.) olvastam azt, hogy ha a „beillesztés“ módja feltalálatik, „könnyű lesz egyebekben az egyöntetűséget létrehozni“; ugyan szász lapban („Kron. Ztg.“ Nr. 75.) találtam azon postulatot, hogy a Királyföld rendezését illető (pót)-törvényjavaslatban vételessék figyelembe az: hogy 1) a 11 kerület együtt képez egy megyét, mely a comes alatt áll, ki a főispáni jogokat gyakorolja; 2) az egyes székek jövőre is, ha az igazságszolgáltatás a közigazgatástól teljesen elkülönítetett, birjanak önálló szerkezettel; 3) a városok közigazgatása ne különítessék el a községektől, de e községek gazdasági belügyeikben legyenek önállóak.

A királyföldi egyetem „consultativ“ véleményét előre nem ismerhetjük, de az imént érintett postulatumok határain túl alig mehet; ezek pedig ismét azt bizonyítják, hogy a pót-törvényjavaslat be nem terjesztése nem akadályozhatja a főtörvényjavaslat tárgyalását, törvénycikkbe foglalását, a minthogy a formának készen kell előbb lenni, ha egy sajátos alakzatot is bele akarunk illeszteni.

Lónyay Menyhért

május 21-iki beszédének kivonatos ismertetése.

V.
A volt magyar pénzügyminiszter nézete, hazánk önálló pénzügyi kezelésének multjáról, jelenéről és jövőjéről.

Szónok most általánosságban tárgyalván a pénzügyi helyzetet, mindenkélt a multa tekint vissza; a felmutatott kedvező eredmények mellett felemlíti az elkövetett hibákat is, melyeket jövőre kerülnök kell, nehogy kedvezőtlen pénzügyi állapotra jussunk, óva int, mérjük kiadásainkhoz jövedelmeinket, tartassuk a gazdálkodás újat; még elég időnk van a biztosabb utra visszatérni, miután az állampozitár már f. évi május elején 17 millió forintra rendelkezett.

A miniszter visszatekintvén 1867 re, azon néhez időkre, midőn a népszertülné vált tres pénzügyi tárczát elvállalta, bátorozottan kinyilatkoztatja, hogy a mai szép eredményhez legkevésbé reménye sem volt, ezt a törvényhozás és a miniszterium támogatása és munkássága mellett az isteni gondviselésnek is köszönhetni, mely az átalakulásra következett két évben dusan jutalmazta a földmívelő szorgalmát.

A közjogi és pénzügyi kiegyezés befejezett tény; az új intézmények életképeseknek bizonyultak. A közös terhek szerint elvállalt kötelezettségek eleget tettünk, rendezett magyar pénzügyi igazgatás áll rendelkezásunkra stb., s mindezek történet a nélkül, hogy a magyar államadósságot képező földterhermentesítési kötvényeket valami új teherrel megróttak volna. Ezenkívül az államadósság terhéből eddig 10 milliónál több törlesztetett. Az államerdőségek, posta-, bányászati- és távirtdaba nevezetes befektetéseket tettünk; a koronai uradalmak számát neveltük; a vasúti kamatbiztosítási

A szent ünnepek miatt lapunk jövő száma csütörtökön jelenik meg.

kötelezettségeknek megfeleltünk. Mindezen hasznos befektetésekre, nem számítva ide a vasúti kölcsönből eszközölt befektetéseket, legalább 9 milliót adtunk ki. E mellett senkinek adósai nem maradtunk, sőt teremtettünk egy 11 millió értékű haladó s folyton emelkedő vasútbiztosítási alapot.

Ez a mult fényes képe, mely azonban alig ha el nem halványul a jövőre, ha — mint a legközelebb multban tettünk — a takarékoság elvétől eltérünk, s ha átlépjük azt a határt, melyet a pénzügyi jövő veszélyeztetése nélkül átlépni nem szabad.

Hogy pedig a takarékoság elvétől eltérünk, bizonyítják a következő számok:

1867-ben a bevétel tett 141.328.000 forintot, 1868-ban 149.294.000 forintot, 1869-ben már 152 millió 387.000 forintot, s a jelen évben is körülbelül ennyit fog tenni. Mutatkozik tehát 4 év alatt 11 millió rendes jövedelmi emelkedés.

Mi azonban a helyett, hogy e jövedelem emelkedésnek legalább felét a legulsóbb adótelemek mérséklésére fordítottuk volna, a jövedelemnél nagyobb mérvben emeltük kiadásainkat, például:

Saját belvizsgálati költségeinkre 1867-ben kiadtunk 68.522.000 forintot, 1868-ban 70.823.000 forintot, 1869-ben — ide nem számítva a honvédség 6 milliónyi felszerelési költségeit — 74.700.000 forintot, s végre az 1870-diki költségvetés, ide sem számítva be a honvédség fennebbi költségeit, már 86.310.000 forint kiadást irányoz elő a költségvetés, s így ma már 17.288.000 forintot többet adunk ki, mint ezelőtt 3 évvel, holott a jövedelem csak 11 millió emelkedést mutat. E mellett a készülőben álló törvénykezési rendezés még néhány millióval fogja növelni a kiadásokat.

Szónok a jelen évet még nem aggódik, mert a megtakarított összegekből fedezni lehet a kiadásokat; de ha 1871-ben vissza nem térünk a szigorú takarékosághoz, a sulygyen elkerülhetetlenül meg fog háborítani az államháztartásban.

Még most a rendes és virágzó államháztartás alapját megvethetjük, s itt az ideje, hogy habár egyelőre nélkülözések mellett, ahoz komolyan hozzá fogjunk.

„Valaki e házban azt mondta — végzi be nagy hatású beszédét a búcsúzó miniszter — hogy szerencsés pénzügyminiszternek neveztem valamikor magamat, s valóban az eredményeket tekintve, annak kell magamat tartanom.

De hogy mindez sikerült, köszönhetem azon hathatós támogatásnak, melyben korántsem személyem — de az ügy végett, melyért őszintén fáradoztam — a képviselőház többsége részesíteni méltóztatott.

Valójában, ha visszagondolok a parlamenti tárgyalások hosszú sorára, egy másodrendű kérdést kivéve, melynél tekintve azt, hogy kivel álltam nézetkülönbségben, lezavartatni bizalmatlanság nem lehet, a t. képviselőház elfogadta és megszavazta javaslataimat, igazat adott a gyakran nem méltányos megtámadások és gyanúsítások ellenében.

Ezért, leginkább ezért éreztem magamat szerencsésnek; a t. ház bizalma adott erőt e nehéz munka terheinek hordozására, türelmet minden kellemetlenség elviselésére, bátorságot a nehézségek leküzdésére. Ezen bizalmat tekintem eddigi politikai életem legfényesebb jutalmának, s erre örökké hálásan fogok visszaemlékezni.

De igazságtalan lennék, ha nem mondanék köszönetet azoknak is, kik az ékes szavak fegyverének parlamentáris modorban állván velem ellentétben, edzették és fokozták csekély szónoklati képes-

ségem s engem kettőzített munkásságra serkentve, nem egy ügy czéleszerűbb keresztülvitelét elősegíték.

Különösen szerencsésnek fogtam magamat érezni, ha a tapasztalás alapján — hazánk jövőjének érdekében — a teendők irányára vonatkozó most mondott szavaim jövőben némi méltánylatra találjanak.

Magyar országgyűlés.

A képviselőház ülése május 30-án.

Elnök Somssich Pál, jegyzők Széll, Bujanovics.

A kormány részéről jelen vannak: gr. Andrássy, b. Eötvös, Horváth, Gorove, Bedekovich miniszterek, Hollán Ernő államtitkár.

A legutolsó ülés jegyzőkönyve hitelesítettik. Szilágy József földm. ipar és keresk. miniszter belép a terembe és lelkesen megjelenezte a jobboldal által.

Elnök bejelenti a beérkezett irományokat.

Széll Kálmán előadó olvassa a pénzügyi bizottság jelentését az igazságügyminiszter által a felelősségi bizottság szaporítása miatt kért póthitelről. A bizottság egyszersmind beterjeszti az erről szóló törvényjavaslatot.

A ház napirendre tér és tárgyalás veszi a közp. bizottság jelentését a munkács-stryi az eperjes-tarnowi vasútvonalra nézve. A közp. bizottság a vasúti és pénzügyi bizottság véleményével ellenkezőleg a miniszteriumot nemcsak a munkács-stryi, hanem az eperjes-tarnowi vasút államköltségen való építésének foganatba vételére utasítani kívánja.

Bujanovics Sándor előadó a ház által a mult évben hozott határozatára támaszkodva indokolja a közp. bizottság jelentését a pénzügyi bizottság jelentésével szemben.

Zsedényi Ede arra figyelmezteti a házat, hogy a központi bizottság jelentésének elfogadása esetén az államkincstárt eddig még előre sem látott költségekkel terheljük. Az államtitkár a pénzügyi bizottságban állította ugyan, hogy az illető vállalkozó társaság majd átveszi az államtól a kiépített részeket méltányos áron, az ilyen speculációk azonban a legszerencsétlenebbek közé szoktak tartozni. A pénzemberek tudják, hogy a vasutak kiépítésére van szánva s ezek majdnem teljesen igénybe veszik a kölcsönösszeget. Szónok fél, hogy ennek tudata túlságos követelésekre fogja vinni a vállalkozókat.

A mi a hadászati fontosságot illeti, melyet a vasutak kiépítésére felhozunk, az nem lehet olyan retentő nagy, mert hiszem a przemysli vasút építéséhez még mindig nem fogtak hozzá. Szónok határozati javaslatot nyújt be, melyben tekintettel arra, hogy a vasúti kölcsön jobbára igénybe van véve, az államköltségen való építés pedig mostanában alig volna új kölcsön felvétele nélkül eszközölhető: utasítani kívánja a miniszteriumot, hogy a két vasút concessio útján való kiépítése iránt indítsa meg a tárgyalásokat és annak idején terjesztszen be javaslatot.

A hosszabb vita után végül Zsedényi, a javaslat ellen felhozottakra röviden felelvé, a ház szavazás útján elveti a kp. bizottság jelentését (csak az előadó állt fel), a h. javaslatot pedig egyhangulag elfogadja, melyhez Várady Gábor ad még módosítást.

A módosítások is elfogadhatnak. Második sorban tárgyalás alá kerül a kp. bizottság jelentése az 1868: 45. tez. (keleti vasút) 2. §. 6. pontjának módosítására vonatkozó tvja-

vaslat tárgyában, mely szerint a marosvásárhelyi szárnyvonalka nem Gerendnél, de Sz. Kocsárdnál kellene a fővonalból kiágaznia.

Tisza László olykép módosítandónak véli a törvényt, hogy Torda város érdekei is tekintetbe véssenek, s ez iránt indítványt nyújt be.

Hollán Ernő államtitkár védelmezi a kormány előterjesztését, mely Tisza L. indítványának nem praesudicál, de ezt nem véli itt tárgyalatónak, mert ez oly fontos, hogy rendes uton kívánja javaslatba hozatni, és a vasúti s egyéb bizottságok által előlegesen tárgyalatni.

A kp. bizottság véleménye szavazás útján elfogadtatik úgy általában, mint részleteiben.

A napirend utolsó tárgya az 1868: 49. tez. 1. §. d) pontjának módosítására vonatkozó tvjavaslat tárgyában tett kp. bizottsági jelentés. Az e felett megindult vita befejezése holnapra halasztott.

A képviselőház ülése május 31-én.

Elnök Somssich Pál, jegyzők Széll, Mihályi. A kormány részéről jelen vannak: Bedekovich, Hollán Ernő államtitkár.

A tegnapi ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után elnök bejelenti a beérkezett irományokat.

Tisza László a háznak tegnap nyilvánult kívánságához képest benyújtja határozati javaslatát az iránt, hogy a keleti vasut Tordán át vezessék.

A kérvények a kérvényi bizottsághoz utasítatnak; a határozati javaslat kinyomatni rendeltek.

Hosszabb vita után, miközben Hollán felvilágosításokat adott a háznak, a beszercebányai vasutat illető törvényjavaslat is elfogadtatik általában. A részletekre nézve pedig elfogadja a ház az 1. és 3. §-t a közp. bizottság szerkesztésében, a 2. §-t Madocányi módosításával. Tehát Beszercebánya is kap vasutat.

A ház véglegesen megszavazza az 1868. 45. tez. 2. § a) b) pontjának módosításáról szóló törvényjavaslatot.

Át fog tétetni a főrendekhez.

A ház tárgyalás alá veszi a gazdasági bizottság jelentését a ház irományai nyomtatási díjának 20 százalékkal való felemelése iránt. Megadatik 10 százalék.

A ház tárgyalás alá veszi a gazdasági bizottság jelentését a képviselőházból a szomszéd kertbe nyitandó ajtó és ott állítandó csarnok tárgyában. (Nem kell! Nem kell!)

A ház roppant többsége a javaslat ellen szavaz, s így a háznak nem lesz kerti helyisége. Ülés vége 11 óra 45 perczkor.

A magyar tudományos akadémia 30-dik közlése.

A magyar tudom. akadémia mult hó 28-án tartá 30-dik közlését, nagy és díszes közönség jelenlétében. A két előzőn kívül ott volt Horváth Boldizsár igazságügyminiszter is.

A gyűlés legfényesebb momentumát mindenestre a b. Eötvös József elnök megnyitó beszéde képezte; a nagy hatást, mely benyomást tett ragyogó szónoklat lényege a következőkben összpon-

tosul: Napjainkban a tudomány oly kiterjedést nyert, minőről csak egy század előtt is senkinek sem volt fogalma; és ezt a munkafelosztás eredményezte,

pedig (a napot pontosan meghatározni nem lehet) az emberek nagy rémtürelére az ég tiz egész napig tűzben volt, mire retentő záporozók, felbuzsázkodások, villámlások és dörgések következtek. Oly bő termés volt ottan ez évben, hogy a gabnát a mezőről be sem tudták mind takarítani. (Bonfin. pag. 155.)

770-ben. Európa több tartományában sajátos és ismeretlen üstökösök tűntek föl. Nagy volt a bámulat és ijedség, azonban a jövendőmondók szavai nem teljesedtek be.

870-ben. Itáliában pestis volt, több régi író állítása szerint, Nagy Károly fia, Pipin is abban halt el. H. Contract ként ugyanekkor erős földingást is éreztek. Aventin írja, hogy 870-ben, midőn Nagy Károly császár Dániát haddal akarta megtámadni, a marhavész oly nagy mértékben ütött ki, hogy szándékában megátoltott. Egy szerzetesnek néhány óra alatt 100 darab marhája dögölt el. Másuttalban általános bő termés volt. Csak ugyan ő említi meg tovább azon sajátos természeti tűneményt, hogy télen, decz. 1-én, sok eső és jég hullott, dörgés és villámlás között; még pedig oly darabokban esett a jég, hogy embereket, barmokat ütött agyon s teit nyomorékká, egyszerű mint földingás is romlott. — Olaszországban az egen sajátos jelek mutatkoztak, éjjel az ég megygult, a föld megrázkódott. (Ann. Franc. Fuldenses.)

970. (A. U. C.) Rómában egy őszvér és egy malacz született négy-négy fejű, két két nyelvvel, nyolcz nyolcz lábbal. Kemény földingás volt. A Tiber kiöntött, a foromot és szomszéd falakat az iszonyu árviz eléverte, számtalan embert magával sodort. (Dio Cassius pag. 911.)

1070-ben Európa több tartományában üstökös mutatkozott. Német és Magyarországon rend-

mely valamint az ipar mezején, úgy a tudományok körében is csodát művelt. Az akadémia, mint egész, a tudományok minden ágát vonhatja körébe, s így üdvös hatást gyakorol. Nagy átalakulásnak köszönhetően élünk, s az egyes nemzetek jóléte és hatalma azon állástól fog függni, melyet civilizatio tekintetében elfoglalnak. Sem multunk dicőség, sem azon adományok, melyekkel a gondviselés nemzetünket megáldá, nem biztosíthatják jövőjét. Biztosítékot egyedül mivelődésünkben kell keresnünk. Jövője csak oly nemzetnek lehet, mely a miveltségnek magas fokán áll.

Ezután Arany János titkári jelentése következett az akadémia eddigi működéséről.

Erre Jendrasiak tartott emlékbeszédet dr. Ballassa felett, melyből látszik, hogy az elhunyt birneves orvos 1814-ben született. Atyja sz. lőrinczi lelkész volt. Orvosi pályáját 18 éves korában kezdte. Meghalt 1868. decz. 9-én.

Az emlékbeszéd után Keleti Károly tartott felolvasást e czímen: „A művészet, mint nemzetgazdasági tényező.“ Felolvasását a legelőkelőbb tetszés kísérte.

Végre Gynlai Pál tett jelentést a lefolyt pályázat eredményéről, kihirdette az új jutalmakat s felolvasa az újonnan választott tagok névsorát, mire az elnök bezárta a gyűlést.

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara előterjesztése a marhavész ellenében hozandó rendszabályok iránt.

Nagyméltóságu kir. biztos ur! A nagyméltóságu földmivelés, ipar s kereskedelmi m. kir. miniszteriumnak tavalyi szeptember hó 14-én 16.758 sz. a. kelt azon rendeletére, melylyel szarvasmarháinkat a szomszédos dunafejedelemségi legelőkről kitiltotta és ez által marha-gazdaságunk rendszerét a határszélén megváltoztatta, nagyméltóságu által ezen intézkedésnek az erdélyi marhavészre kiható következményeire nézve és nevezetesen egy az országnak marhavész elleni biztonságával meg egyezőbb más gazdasági rendszernek meghonosítása iránt idei márczius hó 27-én 17.777 sz. a. véleményadásra szólítottatván fel, nézeteinket e nagy horderejű intézkedésre nézve a következőkben vagyunk bátrak előterjeszteni:

A azonban forgó miniszteri intézkedésnek közvetlen és kizárólag csak az lévően czélja, hogy a marhavész beemepészesét megakadályozza, mindenekelőtt azon körülmény lenne megfontolás alá veendő, hogy meg fog-e és mennyiben fog ezen intézkedés a kívánt czélnak felelteni.

Ha az Erdélyben uralkodott marhavész törtenetét és nevezetesen annak eredetét az utolsó évtizedből, szigoru vizsgálat alá vesszük, a tűnik ki, hogy a marhavész, mely 1862 óta részint közvetlenül, részint pedig Bukovinán és a Bácsuton át 25 ízben ütött be a szomszédos dunafejedelemségekbe, ezen beütései között 4 ízben csakugyan a most betiltott legelőknél érintkezés által szivargott át, 21 ízben pedig más úton jött be, a mennyiben tehát a vézragály behurcolásának ezen út is nyitva áll, a nagyméltóságu miniszteriumnak ezen intézkedését magunk is üdvösek látjuk s ha annak életbeletétele marhavészünkben nagy nehézségeket fog okozni, azt mégis fenntartandónak véljük.

Itt azonban mindennek előtt bátrak vagyunk megjegyezni, hogy a dunafejedelemségbeli legelők betiltása a vész ellenében csak a szarvasmarhákra

kivül kemény tél volt, azonban reá bő esztendő következett.

1170-ben Abufeda szerint, augusztus hóban oly roppant földingás volt, hogy Syriának majd minden városát megrongálta. A várfalak helyreigazítása izlámának, keresztényeknek egyaránt dolgot adván, békét hagytak egymásnak.

1270-ben Bohemiában a tartós esőzések a szántókon és kertekben nagy károkat tettek. (Continuatus Constantis pragensis.)

1270. decz. 8-án hétfőn éjjeli 1 órakor az ég kereszt módjára megyulván, Craconia városát és vidékét óriási fény borította el.

Junius 22-től csaknem augusztus közepéig éjjel-nappal szakadtott esőzések miatt a folyók annyira megáradtak, miszerint medreikből kikelve a falvak lakházait elöntötték. E felett a Visla folyam annyira megdagadt, hogy rohanó árvájával nemcsak a szántóföldeket és erdőket elöntötte, hanem a magaslatokat se kímélte. A lakókat és embereket is magával sodorta és szántóföldeket és kerteket sok időre terméketlenekké és hasznavehetlenné tette. (Dugossius Lengy. org. története. Lib. VII. p. 789.) — Ugyanez évben Baviáriában nagy szárazság és éhség volt. (Aventinus 673. lap.) Linzbauer szerint, Németországon szintén nagy szárazság és éhség uralkodott, s ugyan ő mondja, hogy Bécsben és Ausztriában (in Oesterreich (!)) pestis dühöngött. Sommerberg szerint, ez évben Silesiában Michalov falunál az Odera és Wiala folyók között három napig véres eső esett. Cromernél következőket olvassuk: „Decz. 6-án hajnalok Lengyelországban egy egyszerű kereszt forma fény Krakkót és vidékét megvilágította.“ A sziléziai véres esőt is fölemlíti. Tovább pedig „ez évi nyár majd egészen folytonosan esős volt, a miatt árvizek pusztították, nem-

TÁRCZA.

A 70-es évszám kronikája.*)

(r.) 70. Tiberis szigeténél tiszta és változatlan időben a víz folyása nyugatról keletre fordult. Csakugyan ekkor a Tiberis folyó iszonyu nagyra nőtt, a hidakat elsöperte, a romok miatt folyása megakadván, kiáradott, a városnak nemcsak lapályon fekvő részét, hanem a magasabb helyeket is elárasztotta. A víz sok embert elsodort az utcákról, számtalanok pedig szobájukban fultak meg. A szerencsétlenséget éhség és gabnaszűke követte. (Tacitus l. 869.) Ugyanez évben: „mielőtt a Germaniában tanyászó sereg a Vitellius vesztét megtudták volna, a Rhenus azon vidékén szokatlan szárazság volt, annyira, hogy a folyam e miatt úgy leapadt, hogy a hajókat alig bírta meg.“ Éhség itt is pusztított. (Tacitus l. 939.) Dio Cassius szerint (Lib. 65. pag. 737.) ez időtájt az egen két napot láttak. Gattner szerint ugyanekkor Ming-ti császár uralkodása alatt Chinában is árvizek pusztítottak, különösen a Ho-ang ho folyam annyira megdagadt, hogy a búsult elemek megfékezésére mintegy öt mérföld hosszú gátat kellett építeni, melyen több mint száz ezer ember dolgozott. Ez előtt nem sokkal vitetett be Chinába a Fo vallás.

270-ben Olaszországban oly kegyetlen pestis dühöngött, minőre emberek nem emlékeztek. (Zosimus hist. nov. oxon. anno 1679.)

370. A Galgatha hegy felett tűzes korona

*) Kivonat egy terjedelmesebb műből, melyből a „Fővárosi lapok“, „Unio“ és „Korunk“ hasábjain már több versen volt közölve mutatóvány. r.

néve szűkebb, a jubok irányában azonban más eljárás lenne követendő, úgy is az eddigi tapasztalások a következőkre vezettek:

1) hogy azon havasi legelők, a melyek jubok számára vételek igénybe, a szarvasmarhák által többé nem kerestettek fel s így a jubok ezen legelőjüknél szarvasmarhák nem is érintkezhetnek és

2) hogy a jubok honi legelők hiánya miatt a külföldi legelők nélkül el nem lehetnek.

A juboknak tehát a dunafejedelemeségi legelőkről kitélése képezne egészen egészén juttatni Erdély jubogazdaságát, mely az utolsó évtized óta úgy is mindinkább hanyatlak.

Mert mindaddig, míg az osztrák birodalomnak a portálát kötött szerződése még életben volt, az erdélyi jubogazdaság az aldnai vidékeken és a Dobruzsában talált menedékeket, elévülve és fel nem elevenítve, végre pedig 1867-ben, augusztus 23-án felmondatták a porta által ezen szerződésről, az erdélyi jubogazdaság onnan egészen kiszorult és számára néve az egész jubállomány tetemesen leszállítván, részint a hávasalföldi, részint pedig a moldovai havasokra jutott, honnan azoknak csak terményei szállítottak be, de bekövetkezve 1867-ben az általános határozat megnehezítve a termények behozatalát is, azóta a jubogazdaság is évről évre mindinkább alább szállított és a terményekre néve más piacokat kerestek és találtak. Így tehát folytonos apadásnak indulván jubogazdaságunk, melán tartalmaznak, hogy azon esetre, ha a jelen viszonyok hova hamarabb jobbra nem fordulnak, jubaink száma anynyira alá fog szállni, a menyynit az erdélyi havasok is képesek lesznek legelővel ellátni, mi azonnal bekövetkezik, ha a dunafejedelemeségi legelők betiltása a jubakra is ki fog terjesztetni.

(Folytatása következik.)

UJDONSÁGOK.

(—) A királyasszony elfogadta a Kecskeméti Auréltól ajánlott „Háromezer tengeri mérföld“ című művet s elismerése jeléül egy gyémantokkal ékített opálköves mellőt ajándékozott a szerzőnek.

(—) Pestről írják nekünk, hogy Rajner Pál belügyminiszter már kissé jobban volt, de legközelebb ismét rosszabb lett. Azonban mikorra a közvéleményhatósági törv. javaslat tárgyalása a képviselőházban napirendre kerül, mindenesetre Pesten lesz.

(—) Kórházi statisztika. A Kolozsvár városi kórházában az idén, május hó végéig összesen 999 beteg helyeztetett el. Ezek közül 531 rendes, 161 tankórházi, 235 bujasenyves, 72 szülési kórosztályban. E szerint öt rövid hó alatt az összesen lakosságunk mintegy 4 1/2 százaléka, és így körülbelül minden 25 ember között egy kórházi ápolásban részesült.

Δ Nagy végtárgyalás volt e hó 1-én a városi törvényszéknél. Egy óras legényt ítéltek el, ki néhány hó lefolyása alatt 4 tolvajságot és 9 sikkasztást követett el.

— A Kolozsvárt felállítandó honvéd zenekar javára utoljára a következő összegek küldettek be a kerületi parancsnoksághoz, melyért ezen az ügy nevében legszebb köszönet mondatik, ugyanis: Segesvár városa tanácsától 6 frt 85 kr. Benkő Pál főbíró ur által gyűjtetett Kézdi-Vásárhelytől 21 frt 34 kr. (A részletes kimutatást lapunk jövő száma hozza az ujdonságok között.) Továbbá gr. Mikó Imre ő nméltósága szintén a fennebbi célra két darab

csak a vetesekben volt kár, de apróbb és nagyobb marhák veszttek el, faluk és városok megrongáltattak. — Afrikában pestis dühöngött, mely Lajos frank király sergében nagy kárt tett s maga a király is elveszett benne.

1370-ben Cromer és Dlugosius szerint, Lengyelországban pestis pusztított, Fahrmanneként Ausztriában is kiütött; Regensburgban különösen sokan elhaltak benne. Ugyanezeket olvassuk Linzbauer-nél is.

1470-ben Európa több tartományában bő termés és kemény tél volt. A reá következő tavaszra, Magyarországon az egerek felette elszaporodtak.

1570-ben Spangernál olvassuk: „Magyarországon nagy éhség és sűrű halálozás volt. Tovább, Istvánfánál: „a tavasz nagyon száraz lévén, oly gyenge aratás lett, hogy sok ezer embernek szokatlan eledeléhez kelle nyulnia. Ebből különböző pestises járványok keletkeztek, sokan elpusztultak. Ez alkalommal a szomszéd törökök oly emberileg viselkedtek magukat, hogy náluk bőség lévén, Rác-országból és Bolgáriából gabonát szolgáltatottak Magyarországnak. Sprenger szerint, Itáliában is pestis dühöngött. Olaszországban sűrű és erős földingások voltak, melyek különösen Ferrarát nagyon megrongálták. Ferrarában 40 óra alatt 150 ezer rázkódott meg a föld, úgy, hogy a fejedelem is kénytelen volt sátor alá húzódnia a szabad ég alatt, nehogy palotája romjai eltemessék. A hold mellett üstökös mutatkozott. Flórenzét az Arno, Rómát a Tiberis folyó árja anyyira elöntötte, hogy a két város nagyrésztben víz alá került, a hidakat elseperte, az épületeket megrongálta. Ugyane történt Pisában is. Britanniában a Wasili kerületben Herford hercegségben oly szélvész dühöngött, hogy egy nagy darab földet, fától, épületestől, borzasztó bűgések között mintegy 400 lépessel odább tett. E helynek magassága 400, hossza 1300, széle 1300

százfintos földterhementesítési kötelezvényt küldött át, 26 szelvényvel együtt; mely nagyleltű adakozásért a kerületi parancsnokság az ügy nevében kiváló köszönetét kifejezni kötelezve érzi magát. Kolozsvárt, jun. 2-án 1870. A honvédkerületi parancsnokság.

(—) A bival-historia híressé kezd válni. Így vagyunk minden megrögzött rendtelenséggel: végre „jogga“ canonizálják. A jun. 1-én tartott városi képv. gyűlésben kevésbé mult, hogy a bivaltartók nem reactiváltak a bival-zabadosaságot! Vajjon miképp kerül ezen tisztán rendőri kérdés a communitás foruma elé, és hogy vehetnek részt a tanácskozásban és határozhatnak az érdekeltek saját ügyükben???

(—) Azok a kolozsvári fiákeresek!... Közlebről következő jelenetek voltak tanui, mely egy uri ember és bérkocsis között folyt. B. „Menynyit visz másodmagammal a monostori erdőbe a májálásra?“ Fiáker: „Személyenként csak három forint.“ B. „Tebát induljunk.“ (Ez alatt egy kocsi a piacra elttünk, mezt csak egyedül marad.) Fiáker: „Ugyde, ha tustét kell indolni, személyenként négy frt alól egy toppot sem.“ B. „Az is megfizetem, mert megígérted.“ Fk.: (gunyoros mosolylyal félre: „Megígérted?“) „De kérem az urat még egy frt trinkgeldet is kikötök magamnak, míg nem igéri meg, egy lépést se megyek. Eb, a ki ily paraszt melegben ki nem kúti a borralvót!“ Még hová viheti?...

(—) A jogás májálást, mely tegnapelőtről a roz idő miatt elnapoltott, tegnap a sétatéri nyári szinkörben megtartották. Mindamellett is, hogy az idő egész nap komor és fenyegető volt, nagyszámu fiatalság és igen csinos hülygkoszoru gyült egybe. Nem soká folyt azonban a mulatság zavartalanul, mert egy hirtelen jött eső a vigadó sereg nagy részét korán haza tette.

Δ Meg kell fogni! Mit? A vasútat. Miért? Nehogy itt hagyjon bennünket, mert a „M. Polgár“ mult számában azt újságolja, hogy a jövő hónapban megindul. Csak maradjon, mert szükségünk van rá, és bár nyilna meg mielőtt. Azonban július 1-ére valószínűleg nem készül el egészen. Egyéb baj nincs.

(—) Ulrich József jeles pyrotechnikusunk pünkösöd másodnapján a sétatéren nagy tűzijátékot fog rendezni.

(—) Nagy cigány karaván vonult végig a k. monostortuzán tegnapelőt kora reggelen. Nők, férfiak, öregek, ifjak; gyalog, szekeren és lóháton, szörnyű lármával folytatták vándor utjokat. A monostori kálvária oldalánál rövid időre megállottak vezetőjük parancsára, kinek barna redőzött arca legalább nyolczvan évet mutatott. E volt hihetőleg a vajda és legöregebb családapa, ki egyszersmint bírói hatalmat gyakorolt a többiek felett, mert a megérkezés legelső percében egy tömegbe gyűjté a híveket s kettőt a fiatalabbak közül, kik hibáztak, kemény testi büntetéssel illett. A jámborok a nélkül, hogy fölébeztak volna, megbunyáskodtak. Ezután következett a hatalmas reggelizés, mely vöröse hagymából és kenyérből állott. Csak a vajda evett szalonnát, melynek héját a gyermekek között osztogatta ki. Ennek bevégeztével nagyszerű csikóőrös kulacsból rendre pálinkáztak. Egy öreg cigányné, ki a karaván orvosnője és magicája volt, pár betegnek orvosságot adott, másoknak beköltötte sebeit, aztán a vajda kiosztá parancsait

lépés volt. Theodosia nevű gyarmatban a genuaiak 3 napot láttak az egen, melyek közül a két szélső megindult, egyik nyugatra, másik keletre és közbül fehér iv támadt. Ugyanott fehér keresztet láttak az egen, mely egész napfeljüteg látszott. Bolgimban, Scandináviában s más alsóbb tartományokban az árvíz sok helységben pusztított, számos embert ölt meg. (Besold) Más helyt (Massuet) olvassuk: Hollandiában oly nagy szélvész volt, hogy városokat, falukat forgatott fel és borított víz alá. Erdélyben nagy földingás. (Braess) templom felirása.) Magyarországon éhség és dőghalál volt. (Spanger és Timon I. 233.)

1770-ben Sprenger szerint, Muszkaországban rothasztó hideg pusztított. — Németországban hideg eső nyár volt. — Prainál olvassuk: „Európa majd minden tartományában éhség volt.“ — Erdélyben a pestis kiütött. — Tovább, Sprengelnél: „Deczemberben Muszkauban kiült a pestis, hasonlóan Magyarországon Zemplén-Bodrogvármegyékben.“ A moszkai pestiast leirta Samuilovitz orvos, ki maga is háromszor volt benne. És azt állítja, hogy csak úgy nem kaphatja el az ember e nyavalyát másodszer is, ha bnbói (daganatai) voltak és ezeken a méreg a testből teljesen kitakarodott, továbbá állítja, hogy csak közvetlen érintkezésre ragad. Muszkaországban egy év alatt 133 ezer ember veszett el e betegségben. Ez év június havában Meszier Párisban új üstökös fedezett fel, a nyilas feje és nyilja között. Az üstökös feje eleinte csillagként ragyogott, s június 1-én már tetemesen megnövekedett s körülötte 2 1/3 fok világos kör mutatkozott tehát nagyobb mint a hold átmérőjének négyszerese. Egész october végéig látszott. Erről Lexell, a petersburgi csillagász, sok számításot tett közzé, hogy vajjon mikor kerül újra vissza? de semmit sem állít biztosan.

és tovább folytatták utjokat. A városon kívül mintegy harmincz cigány gyerek Ádám costume-jében kedélyesen „cigánykeresze“ gyalog követte a szekereket, melyeken csak a malacok és öregek foglaltak helyet és kegyetlenül kormoltak rüvidszáru pipájukból. Meddig mentek? hova mentek? nem kérdő töltik senki sem. Hihetőleg a havas környéken kerestek maguknak jobb hazát, hol háborítatlan élvezhetik a nomád élet gyönyöreit. Lehetek mintegy százan.

(—) Gergely János kolozsvári mészáros, a mult hó 30-kán egy gypsből készült, jelenben forgalomban lévő 20 kros pénzhamisító gépet tett le a rendőrségnél, melyet állítólag bizonyos vidéki földeszekről vett meg. A nyomozat rendén még fedeztek föl hasonlót. A jó madarak valószínűleg buroka kerülnek.

(—) A helybeli kereskedelmi kamara tegnapelőt tartott közgyűlésében üdvözöl feliratot határozott Szlavy József, új kereskedelmi miniszterhez, valamint a közlekedési ministerium vezetésével megbízott Gorove Istvánhoz is bucsu-felterjesztést fog intézni. A gyűlés lényegesebb tárgyai voltak: a hálaló kereskedés ügye, a melynek elvei felett a kamara a legszabadalvűb véleményt nyilvánította; továbbá egy indítvány következtében a ministerium felkérte határozatott, a n. várad kolozsvári pálya megnyitása ideje felett a közönséget mielőbb tájékoztatni, miután a vasuti munkálatok következtében az áruszállításban érzékeny pangás uralg, a mely miatt vállalkozási ügyekben minden helyes számítás lehetlen; végül M. Ujvárra postakiadóság, Felvinczre távirtd állomás nyitását fogja kérni a kamara.

— Nagy szerencsétlenség érte m. hó 30-kán Vásártelke községét (Kolozsmegyében). A 48 házszámot bíró helységben 32 ház égett el minden gazdasági épületeivel együtt. Az összes kár 21,678 forint. Biztosítva semmi sem volt. A borzasztó tüzet gyufával játszó gyermekek okozták, s a vigyázatlanság ismét földőfutóvá tett 33 családot. Ujlag segélyre kell tehát felhívni az emberbarátokat, kijelentve, hogy könyöradományok gyűjtésére szerkesztéséigük is készséggel vállalkozik.

— Necrolog. Engel Józsefné, született sáros-berkeszi Nagy Zsuzsanna, a maga, egy gyermekei: Imre, Giza, Gábor és két árva unokája, az elhunytak testvérei és rokonai nevében szomoruan jelenti, hogy férje orvostudor, a m. tud. akadémia lev. tagja Engel József, élete 63 dik, boldog házassága 40 dik évében, 8 havi szenvedés után f. évi június hó 2 kán elhunyt. Az elhunytak hült tetemei f. évi június 4 kán d. u. 5 órakor fognak b. magyarnta 400. szám alatti lakásáról, az ev. luth sírkertben az örök nyugalomnak átadatni. Kolozsvárt, 1870. jun. 3. Béke lengjen sírja felett!

(—) A házi-zenekör május utolsó vasárnapjáról elmaradt előadását június 7-kén délután 4 órakor tartja meg, melynek műsora: 1. Beethoven, C dur quartette. 2. A Pacsirta, ének, fuvola és zongorakísérettel, előadja: Mikó Tilda kisasszony. 3. Fantasia über Motiven aus Webers Oberon, előadja: Todorfi Mari k. a. 4. Mozart 6 dik quartette.

(—) A maros-vásárhelyi egyenlőségi kör 1870. június hó 12 kén vasárnap délután 3 órakor saját helyiségében rendkívüli közgyűlést fog tartani, melynek főbb tárgyai: 1. Székely vértanúk: Török, Gálfy, Horváth szoborügye elintézése. 2. Ügyrend és házszabályok megállítása. 3. Költségvetés elfogadása. 4. Pénztárnok, gazda, jegyzők jutalmazása. 5. Könyvtár alakítása és segélyezése. 6. Igazgatói állomás betöltése; melyre a tagok teljes számmal megjeleni kéretnek. Maros-Vásárhely, május 28-kán, 1870. Az elnökség által.

(—) Szinészi fogás. Tótfalusi, közönségünk által is ismert és kismert bariton énekes, közelebbről Pesten úgy lépett fel, mint a kolozsvári nemzeti színház tagja. A mint tudósitanak, nagy fiascot csinált. Vajjon honnan vette ezen czimet, mire legkevésbé sem volt feljogosítva, miután színházunknak nem tagja? Tan azt hitte, hogy az oroszlanbőr alatt jobban succedál a kísérlet?

(—) A székely-keresztúri állami férfitanítóképezde f. évi october 1-én megnyitlik. A vallás- és közoktatási miniszter már pályázatot is hirdet egy id. igazgatói állomásra 1,000 frtal s 100 frt lakpénzzel, két tanári állomásra 1,000 frttal s 100 lakpénzzel és egy segédtanári állomásra 450 frt fizetéssel, 200 frt élelmezési pénzzel s 100 forint lakpénzzel. A pályázók a VIII. gymnasialis osztály bevégezéséről vagy a gyakorlati jártasságról tartoznak bizonyítványt felmutatni. A magyar nyelvet teljesen kell birniok, ezenkívül előny nyujtatnak azoknak, kik zene, rajz, szépirás- vagy a tornaszabak jártasok. A folyamodványok e hó 26-ig adandók be a vallás- és közoktatási ministeriumhoz.

(—) M. Ujvárról a következő tudósítást vetjük: Május 28-kán délutáni 4—5 óra közt, M. Ujvárt azon aknatorok melletti faépitmény, mely a megrepedett sófalak kikötése végett tetemes költséggel állítottat fel, és a mely mellett közvetlenül a só és viznböz gél alapzata volt fektetve, meggyúlván, a tűz egész estvéig dühöngött, s csak a légvonalok elzárása által lehetett elfojtani. Hir szerint emberélet is esett áldozatul, egy falusi napszamos, ki a bányából nem menekülhetett. Honnan eredt a tűz? szándékos gonoszság, vagy vigyázatlanságból? még nem tudhatni. Bár honnan eredt legyen, a felvigyázati hiányban lehet keresni okát. Bi. Ub. az oltás körül dicséretreméltó erélyt fejtett ki s részben neki tulajdonítható, hogy nagyobb kár nem történt.

(—) Május hó elején Sarkadon derült napfényes időben egy paraszt embert a villám agyon-sújtott, a mi emberemlékezet óta nem fordult elő hazánkban sehol.

(—) Gr. Teleky Sándor neje, a kitűnő műveltségű lady Langdale, ki Jámbor Pál és Irányi Dánieltől a magyar nyelvet is megtanulta és hazánk iránt nagy rokonszenvel viselkedett, m. hó 3-kán Damaszkusban meghalt. Nyugodjanak békén porai.

— Hibaigazítás. Mult számunk napibirei közt, hibásan áll, hogy Kolozsmegye főispánja Horváth Kálmánt „törvényszéki főjegyzővé“ nevezte ki, mert tiszteletbeli törvszéki ülnökké neveztetett. Vétségéből kimaradt, hogy ugyanakkor törvszéki jegyző Kozma Albert, a Bokros Elek kilépése folytán, törvényszéki ülnökké nevezetett ki.

KÜLFÖLD.

Páris, május 31. A „Journal Officiel“ — jelentvén Grammont bñek vasárnap este történt visszaérkezését, — constatálja, hogy a hercege az austriai Császár Ö Felsége által a legazivélyesebben fogadtatott. Napoleon császár tegnap a tuilleriákban a Oievre departementből egy küldöttséget fogadott, mely egy 19,000 aláírással ellátott kérvényt nyujtott át. A petitio tartalma következő: Mennél inkább gyarapodik a szabadság, annál veszélyesebb dolog az azzal való visszaélés; és annál inkább áll jogában Franciaországnak, kormányától azt követelni, hogy a nemzeti akarat tiszteletben tartását, — mely minden elvek közt az első, — és a közbiztonságot, — mely a javak legfőbbike — avassa fel. Hét millió szavazat követeli ezt öntől, és ön meghallgatandja ezeket; mert ki nyilatkozatának az ön nevében: Ön a jog; de ha szükséges leend: ön leend a hatalom is.

Lissabonból, máj. 29 ről aaplatannak nyilvánítottak azon bir, mintha az ibériai unio mellett, vagy ellen, manifestatio szándékoltatnék. Spanyolország képviselője semmi nép-tüntetésnek sem volt tárgya.

Genovában, 27-én a hatóságok több oly személyt fogattak el, kik egy oly csapat toborzásában vettek részt, melynek a ligurial Apennineken kelle vala összegyűlnie. Katonáság küldetett a találkozási helyre, — mely felé több személy már utban volt.

Mint Koppenhágából máj. 30 ról távirják, az országgyűlés ülésében a miniszterelők kijelenté, hogy az új miniszterium, ha azt az országgyűlés támogatja, kész közreműködni ama fontos törvényjavaslatok keresztülvitelénél, miknek eldöntése küszöbön áll, azon reményben, hogy az országgyűlés osztozik az ülészek rövid időn bevégezése iránti óhajtságban. A miniszterium lényegileg folytatandja a lelépelt miniszterium politikáját; fentartja magának a részletesebb nyilatkozatokat, a kamara előtt fekvő ügy tárgyalásánál.

A féniek Canadába bethetéséről következő újabb részletek érkeztek: Igy philadelphiai távirat szerint, a féniek Valloneból, — New York államban, számszerint mintegy 1,500 an osatörtőkön éjjel átkeltek a canadai határon. Pénteken éjjel 5 órakor átkeltek a Trant folyamon és saoczműveket készítették. — 8 órakor a canadai csapatok megérkeztek, s megkezdék a tüzelést. A féniek néhány lövest téven, rendetlen futásnak eredtek a határvonal felé, — a canadaiak által üldözötte. A canadaiak vesztesége semmi, — a fénieké 1 megölt s több sebesültből áll. — Az unio katonasága 27-én Maloneba érkezett, — s a határ felé nyomni.

New York máj. 30. A kincstári titkár jun. hóra 5 millió arany eladását és 8 milliónyi bondok vételét rendelte el. Gleason és a többi elfogott féniek a malonei fegyházba vitettek.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

A közönség köréből. *)

Nem csekély megütközéssel olvastam a „M. Ujság“ 119 dik száma „Nyilte“ében, hogy mélt. Mikó Mihály Marosszéki derék főkirálybírája ellen ifj. gr. Haller Ferencz úr — kit már az övéinek képzelt pártbívei is egyenkint oda kezdtek bagyogatni — ismét egy alapatlan váddal lép föl.

A vádló Orbán József, ki már két ízben volt ügyfelem, egyszer mint szerkesztő, aztán mint honvéd egyleti jegyző, felszólítás következtében nagy — mint ő írja — „a régiekre visszaemlékezés nyomán kegyelethből“, azt állítja: hogy ny. karácsonfalvi Tóth János volt honvédnek segélyadományul juttott 50 o. é. frjtát Mikó Mihály főkirálybíró úr eltartoztatta.

Ha O. J. volt jegyző társamat gr. H. F. nem hivta fel a mellette való tanuskodásra, én is állítbatom, hogy M. M. úr hire, tudta nélkül szólók a tárgyhoz, mert a főkirálybíró úr ez órában Pesten időz, míg én e sorokat M. Vásárhelytől írom, s így a távolság köztünk mindenesetre nagyobb, mint Fejéregyháza és M. Vásárhely között.

En, mint a ki 1867. év augusztus 18-a óta a marosszéki és maros-vásárhelyi honvéd-egylet jegyzője ezen egylet ügyeit jól, roszul, főkép mióta elnököt nem látunk, vezetem és még ezen órában

*) Az e rovatban megjelenő cikkekért csak a sajtóhatósággal szemben vállal felelőséget a Szerk.

